






ZASŁUŻENI DLA ELEKTROTECHNIKI (CZ. 11) – WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

W jedenastej już części cyklu artykułów o wybitnych naukowcach, inżynierach, technikach i działaczach w zakresie szeroko pojętej elektrotechniki, upamiętnionych jako patroni ulic, instytucji, miejsc publicznych, pomników i innych form, przedstawiamy województwo pomorskie. Artykuł publikujemy za zgodą Kolegi Dariusza Świsulskiego oraz jego studentów z Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, którzy opracowali temat w ramach przedmiotu Historia techniki (semestr 1, studia niestacjonarne 2. stopnia, kierunek elektrotechnika).

Sposoby upamiętnienia zasłużonych oraz znanych naukowców w zakresie elektrotechniki oraz energetyki w woj. pomorskim

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie, w jaki sposób zostały upamiętnione osoby ściśle związane naukowo jak i zawodowo z przemysłem branży elektrycznej oraz elektrotechnicznej w województwie pomorskim. Artykuł ukazuje również jak duży wpływ na rozwój energetyki w tym województwie miały niektóre przedstawione w nim osoby. Ponadto pokrótce przedstawiony zostanie życiorys każdej z osób. W naszej pracy ujęte zostały poniższe zasłużone dla przemysłu elektrotechnicznego osoby:

-  Prof. Stanisław Szpor
-  Prof. Kazimierz Kopecki
-  Prof. Alfons Hoffmann
-  Prof. Gabriel Narutowicz
-  inż. Kazimierz Bieliński

1. Prof. Stanisław Szpor

Polski konstruktor, wynalazca, inżynier elektryk, profesor, specjalista z dziedziny wysokich napięć. Jego wizerunek został przedstawiony na zdjęciu 1.1.



Zdjęcie 1.1. Wizerunek prof. Stanisława Szpora

Urodził się 5 kwietnia 1908 r. we Lwowie. Edukację rozpoczął w gimnazjum we Lwowie, a ukończył w Warszawie. W 1931 r. ukończył studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej, a w 1934 r. uzyskał tytuł doktora nauk technicznych,

Do 1933 r. pracował jako asystent w Katedrze Miernictwa i Wysokich Napięć Politechniki Warszawskiej pod kierunkiem prof. Kazimierza Drewnowskiego, a następnie w latach 1933-1939 w Fabryce Aparatów Elektrycznych Kazimierza Szpotańskiego, równocześnie nadal współpracując z Zakładem Wysokich Napięć Politechniki Warszawskiej, gdzie w 1939 r. za rozprawę habilitacyjną otrzymał tytuł docenta.

We wrześniu 1939 r. za czynny udział w obronie Warszawy został odznaczony Krzyżem Walecznych. Po klęsce wrześniowej przedostał się do krajów zachodniej Europy, walczył we Francji, następnie był internowany w Szwajcarii i po wojnie znów przebywał we Francji.

Po powrocie do Polski w 1947 r., początkowo był zatrudniony jako zastępca profesora w Katedrze Konstrukcji Urządzeń Elektrycznych Politechniki Warszawskiej, a później jako profesor nadzwyczajny Wydziału Elektrycznego Politechniki Gdańskiej, gdzie organizował Katedrę Wysokich Napięć i Aparatury Rozdzielczej. W 1956 r. mianowany profesorem zwyczajnym, do 1968 r. był kierownikiem tej Katedry i Zakładu Wysokich Napięć, a następnie do 1978 r. prowadził działalność naukowo-badawczą w zakresie wysokich napięć, elektryczności atmosferycznej i ochrony odgromowej. Zmarł 10 kwietnia 1981 r. w Gdańsku, a został pochowany w Krakowie na Cmentarzu Rakowickim.

Za działalność naukowo-badawczą w zakresie badań nad piorunami i ochrony odgromowej prof. S. Szpor został wyróżniony w 1955 r. indywidualną nagrodą państwową. Ponadto był laureatem wielu nagród Ministra i nagród Rektora Politechniki Gdańskiej. Został odznaczony Orderem Sztandaru Pracy II klasy, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotą Odznaką Honorową SEP, medalem pamiątkowym im. prof. Mieczysława Pożaryskiego i wieloma innymi odznaczeniami krajowymi i zagranicznymi.

W setną rocznicę urodzin prof. S. Szpora Zarząd Główny Stowarzyszenia Elektryków Polskich podjął uchwałę w sprawie obchodzenia roku 2008 jako Roku prof. Stanisława Szpora.

Imieniem profesora Stanisława Szpora zostało nazwane audytorium Wydziału Elektrycznego Politechniki Gdańskiej. Jego pamięci poświęcona jest tablica pamiątkowa, umieszczona po

prawej stronie wejścia do audytorium Nr E41 w budynku Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, odsłonięta 26 marca 1983 r. (zdjęcie 1.2).



Zdjęcie 1.2. Tablica pamiątkowa znajdująca się przed audytorium w gmachu Wydziału Elektrotechniki i Automatyki na Politechnice Gdańskiej

W 2007 r. Zarząd Oddziału Gdańskiego Stowarzyszenia Elektryków Polskich, w porozumieniu z Wydziałem Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, ustanowił medal pamiątkowy im. profesora Stanisława Szpora.

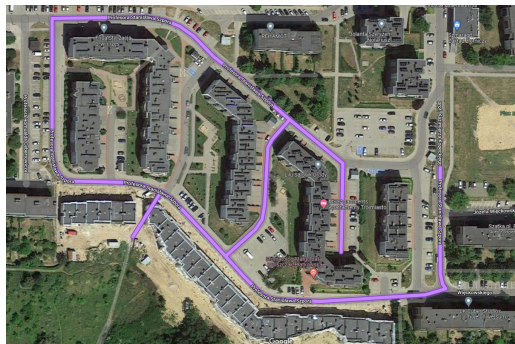
Medal może być nadany osobie fizycznej lub instytucji, która w działalności zawodowej bądź społecznej wyróżnia się wdrażaniem zasad wyznawanych przez Stanisława Szpora i kieruje się Jego ideałami, a w szczególności: pracownikom nauki i przemysłu za wyróżniającą się twórczą działalność naukową, konstrukcyjną lub technologiczną w dziedzinie elektryki, ze szczególnym wskazaniem na technikę wysokich napięć i dyscypliny pokrewne, nauczycielom akademickim i nauczycielom szkół średnich za wyróżniającą się działalność dydaktyczną w dziedzinie elektryki, szkołom oraz innym instytucjom i organizacjom związanym z elektryką za wyróżniającą się pracą organiczną bądź za inne osiągnięcia o bezspornie dużym znaczeniu społecznym.

Medal im. profesora Szpora przedstawiony został na zdjęciu 1.3.



Zdjęcie 1.3. Medal im. prof. S. Szpora przyznawany osobom zasłużonym w branży elektrotechnicznej

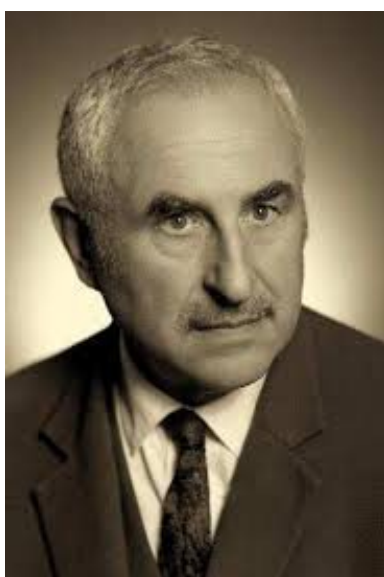
Dodatkowym miejscem upamiętniającym profesora jest ulica nazwana jego imieniem, która znajduje się w Gdańskiej dzielnicy Chełm. Lokalizację ulicy przedstawia ilustracja 1.4.



Zdjęcie 1.4. Lokalizacja oraz przebieg ulicy im. prof. Stanisława Szpora w gdańskiej dzielnicy Chełm

2. Prof. Kazimierz Kopecki

Zajmował się problemami ekonomicznymi elektryfikacji kraju oraz wprowadzaniem nowoczesnej taryfy opłat za energię elektryczną. Uczestnik elektryfikacji Gdyni oraz budowy elektrowni parowej w Gdyni. Jego wizerunek został przedstawiony na zdjęciu 2.1.



Zdjęcie 2.1. Wizerunek prof. Kazimierza Kopeckiego

Urodził się 28 kwietnia 1904 r. w Morawsku. Po ukończeniu studiów na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lwowskiej, w latach 1928-1938 pracował w Pomorskiej Elektrowni Krajowej „Gródek” w Toruniu.

Od kwietnia 1945 r. zamieszkał w Gdańsku, gdzie wziął czynny udział w odbudowie, uruchomieniu i organizacji Politechniki Gdańskiej. Zorganizował Wydział Elektryczny, na którym wykładał od listopada 1945 r. i którego dziekanem był w latach 1945-1950.

W latach 1951-1954 i w roku akademickim 1959/1960 pełnił funkcję prorektora Politechniki Gdańskiej, zaś w latach 1954-1955 i 1960-1966 rektora tej uczelni.

Od 1945 r. przez 24 lata był kierownikiem Katedry Urządzeń Elektrycznych, Sieci i Gospodarki Elektrycznej. Z katedry tej wyłoniły się w latach późniejszych: Katedra Elektrotechniki Przemysłowej (1957), Katedra Automatyki (1966) i Ośrodek Obliczeniowy (1966). W 1969 r. z połączenia kilku katedr utworzono Instytut Elektroenergetyki i Automatyki.

Zmarł 11 marca 1984 r. w Gdańsku i został pochowany na cmentarzu Oliwskim.

Na zdjęciu 2.2 widnieje fotografia napisu umieszczonego na budynku Wydziału Elektrotechniki i

Automatyki Politechniki Gdańskiej, na cześć nazwania tego gmachu jego imieniem.



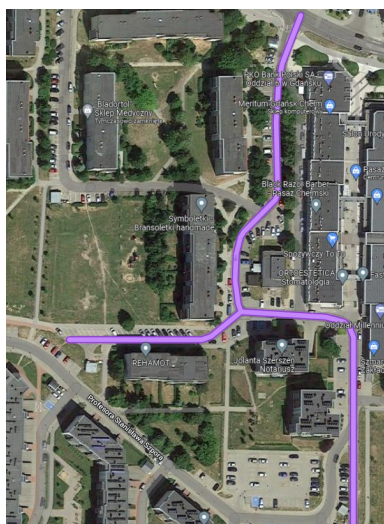
Zdjęcie 2.2. Tablica pamiątkowa umieszczona przed wejściem do gmachu Wydziału Elektrotechniki i Automatyki im. prof. Kazimierza Kopeckiego na Politechnice Gdańskiej

Pamiątkowa tablica umieszczona przed wejściem do miejsca zamieszkania profesora w Gdańsku Oliwie widnieje na fotografii 2.3.



Zdjęcie 2.3. Tablica pamiątkowa przed wejściem do miejsca zamieszkania prof. K. Kopeckiego w gdańskiej dzielnicy Oliwa

Miejszem upamiętniającym profesora jest także ulica nazwana jego imieniem, która znajduje się w Gdańskiej dzielnicy Chełm obok ulicy prof. Stanisława Szpora. Lokalizację ulicy przedstawia fotografia 2.4.



Zdjęcie 2.4. Lokalizacja oraz przebieg ulicy im. prof. K. Kopeckiego w gdańskiej dzielnicy Chełm

3. Prof. Alfons Hoffmann

Polski inżynier-elektryk, wychowanek i profesor Politechniki Gdańskiej, działacz państwowy i społeczny. Jego wizerunek został przedstawiony na zdjęciu 3.1.



Zdjęcie 3.1. Wizerunek prof. Alfonsa Hoffmanna

Urodził się 12 listopada 1885 r. w Grudziądzu. Okres dwudziestolecia międzywojennego w życiu Alfonsa Hoffmanna to przede wszystkim jego dokonania w zakresie elektryfikacji Pomorza jako budowniczego i dyrektora Pomorskiej Elektrowni Krajowej Gródek S.A. Za tę działalność w 1925 r. został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi.

W roku 1950 swego dawnego dyrektora Elektrowni Gródek zaprosił do pracy akademickiej w Politechnice Gdańskiej prof. Kazimierz Kopecki. W 1957 r. Alfons Hoffmann otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego. W 1961 r. został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Zmarł 30 grudnia 1963 r. w Gdańsku i jest pochowany na cmentarzu Srebrzysko.

Na Politechnice Gdańskiej zasługi prof. Alfonsa Hoffmanna upamiętnia tablica pamiątkowa, umieszczona przy wejściu do gmachu Wydziału Elektrotechniki i Automatyki, przedstawiona na fotografii 3.2.



Zdjęcie 3.2. Tablica pamiątkowa upamiętniająca prof. Alfonsa Hoffmanna, umieszczona po lewej stronie od wejścia do gmachu Wydziału Elektrotechniki i Automatyki na Politechnice Gdańskiej

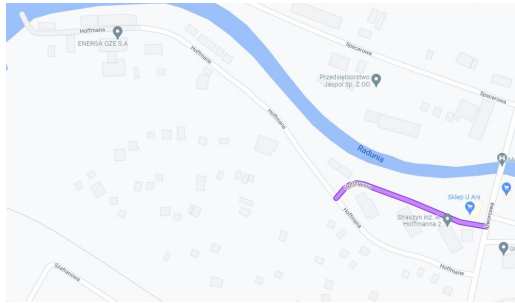
Stowarzyszenie Elektryków Polskich w uznaniu zasług profesora ustanowiło Medal honorowy SEP im. prof. Alfonsa Hoffmanna przyznawany osobom, które przyczyniły się do rozwoju krajowej energetyki w różnych formach działania (projektowanie, badania naukowe, eksploatacja i remonty w energetyce, budowa obiektów energetycznych itp.). Medal został przedstawiony na zdjęciu 3.3.



Zdjęcie 3.4. Medal SEP im. prof. Alfonsa Hoffmanna

przyznawany osobom szczególnie zasłużonym dla branży elektroenergetycznej

Ponadto miejscem upamiętniającym profesora jest ulica nazwana jego imieniem, która znajduje się w Straszynie. Lokalizację ulicy przedstawia fotografia 3.4.



Zdjęcie 3.4. Ulica, nosząca imię profesora Alfonsa Hoffmanna, położona w Straszynie koło Gdańska

4. Prof. Gabriel Narutowicz

Urodzony w marcu 1865 r. w Telszach. Polski inżynier hydrotechnik i elektryk, profesor Politechniki w Zurychu. Jego wizerunek został przedstawiony na zdjęciu 4.1.



Zdjęcie 4.1. Wizerunek prof. Gabriela Narutowicza

Ukończył studia na Politechnice w Zurychu. Specjalizował się w dziedzinie hydroenergetyki. Jednym z jego szczytowych osiągnięć była budowa elektrowni wodnej na rzece Aare w Mühlebergu, która do dziś jest jednym z największych obiektów tego typu w Europie.

Największą sławę w zakresie elektrotechniki i energetyki zyskał jako pionier elektryfikacji Szwajcarii. Kierował budową wielu hydroelektrowni w Europie Zachodniej.

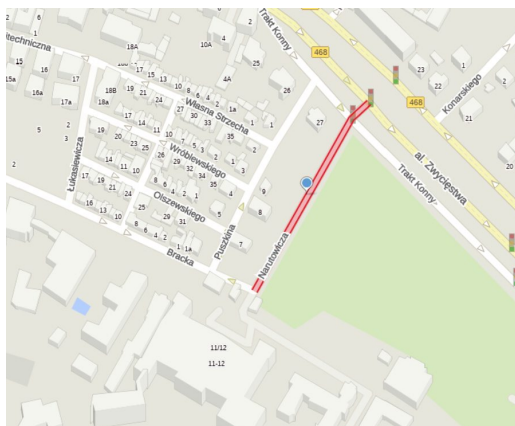
Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę we wrześniu 1919 r. Gabriel Narutowicz przybył do

kraju, gdzie aktywnie zaangażował się w odbudowę państwa polskiego. Był ministrem robót publicznych (w latach 1920-1922) i ministrem spraw zagranicznych (w 1922 r.).

W dniu 9 grudnia 1922 r. Gabriel Narutowicz został wybrany pierwszym Prezydentem niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej.

Zginął 16 grudnia 1922 r. w zamachu, kilka dni po objęciu władzy.

Miejszem upamiętniającym profesora jest ulica nazwana jego imieniem, która znajduje się w gdańskiej dzielnicy Wrzeszcz, przed gmachem głównym Politechniki Gdańskiej. Lokalizację ulicy przedstawia ilustracja 4.2.



Zdjęcie 4.2. Ulica prof. Gabriela Narutowicza znajduje się w gdańskiej dzielnicy Wrzeszcz – przy niej znajduje się gmach główny Politechniki Gdańskiej

5. Inż. Kazimierz Bieliński

Urodzony 15 września 1897 r. – polski inżynier elektryk, organizator elektrowni gdyńskiej. Jego wizerunek został przedstawiony na zdjęciu 5.1.



Zdjęcie 5.1. Wizerunek inż. Kazimierza Bielińskiego

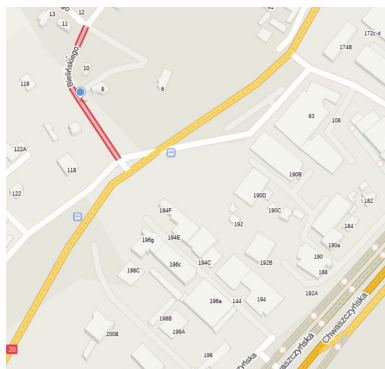
Od 1929 r. zarządzał organizacją oraz pracą Miejskich Zakładów Elektrycznych w Gdyni. Do wybuchu wojny był dyrektorem tych zakładów, które były ważnym czynnikiem w elektryfikacji budowanego miasta i portu.

Promował krajowy przemysł i produkty, dzięki czemu całe wyposażenie techniczne związane z elektryfikacją Gdyni zostało zakupione w Polsce.

Inicjator i organizator Oddziału Wybrzeża Morskiego Stowarzyszenia Elektryków Polskich w latach 1932-1939.

Został aresztowany przez hitlerowców w październiku 1939 r. i zamordowany w lasach piaśnickich 30 listopada 1939 r.

Miejszem upamiętniającym inż. Kazimierza Bielińskiego jest ulica nazwana jego imieniem, która znajduje się w gdyńskiej dzielnicy Kacze Buki niedaleko miejscowości Chwaszczyno. Lokalizację ulicy przedstawia fotografia 5.2.



Zdjęcie 5.2. Ulica inż. Kazimierza Bielińskiego znajduje się w gdyńskiej dzielnicy Kacze Buki, niedaleko miejscowości Chwaszczyno

Ponadto miejscem upamiętnienia inżyniera Bielińskiego jest pomnik ofiar zamordowanych podczas II wojny światowej na cmentarzu w Piaśnicy. Pomnik został przedstawiony na fotografii 5.3.



Zdjęcie 5.3. Pomnik ofiar zamordowanych podczas II wojny światowej na cmentarzu w Piaśnicy

Opracowanie: Grzegorz Stankiewicz, Piotr Wanielewski

Politechnika Gdańska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki

semestr 1, studia niestacjonarne 2 stopnia, kierunek elektrotechnika

Projekt wykonany w ramach przedmiotu Historia techniki, semestr zimowy 2022/2023

Bibliografia:

💡 I Sympozjum Historia Elektryki SHE'2015, część 2, Zeszyty Naukowe Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, Gdańsk 2015

💡 Świsulski D.: Pamięci zmarłych pracowników Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, Wydział Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej Gdańsk 2011

- 💡 Z kart historii elektryki na Pomorzu – 80-lecie Stowarzyszenia Elektryków Polskich na Wybrzeżu, Stowarzyszenie Elektryków Polskich Oddział Gdańsk, Gdańsk 2012
- 💡 Prezesi Zarządu Oddziału Gdańsk SEP, <https://sep.gda.pl/historia/poczet-prezesow/>
- 💡 80-lecie śmierci inż. Kazimierza Bielińskiego
<https://sep.gda.pl/2019/12/80-lecie-smierci-inz-kazimierza-bielinskiego/>